

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI
İkili Siyasi İőler Genel M¼d¼rl¼Đ¼
(APGM)

7/39703 GK 84

Sayı : Z-75287791-610-32261777
Konu : Yazılı Soru Önergesi/Sn.Mustafa
YeneroĐlu/7/39703

T¼RKİYE B¼Y¼K MİLLET MECLİSİ BAŐKANLIĐINA

İlgi: 22.01.2021 tarihli ve 43452547-120.07-00000766476 sayılı yazıları.

İstanbul Milletvekili Sayın Mustafa YeneroĐlu'nun ilgede kayıtlı 7/39703 esas numaralı yazılı soru önergelerinin yanıtı ilişikte sunulmaktadır.

Saygılarımla arzederim.

Mevlüt ÇAVUŐOĐLU
Dıőıőleri Bakanı

Ek: 1

T.C.
DIŐIŐLERİ BAKANLIĐI
(2020/32261777 sayılı yazının ekidir)

İSTANBUL MİLLETVEKİLİ SAYIN MUSTAFA YENEROĐLU'NUN 7/39703 ESAS
NUMARALI YAZILI SORU ÖNERGESİNE YANIT

SORU:

Çin Halk Cumhuriyeti ile Türkiye arasında 13 Mayıs 2017 tarihinde “*Suçluların İadesi Andlaşması*” imzalanmıştır. Andlaşma 12 Nisan 2019 tarihinde Sayın Cumhurbaşkanı’nın imzasıyla onaylamayı uygun bulmak üzere TBMM’ye sunulmuştur. Yakın dönemde Çin Halk Cumhuriyeti tarafından onaylanarak yürürlüğe giren bu andlaşmanın TBMM’nin de gündemine gelmesi beklenmektedir. Çin Halk Cumhuriyeti’nde milyonlarca Uygur Türkü ve farklı etnik kökenden Müslümanlar yaşamaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti tarafından sistematik şekilde ağır insan hakları ihlallerine uğrayan çoğunluğu Uygur Türkü olan on binlerce Çin vatandaşı Müslüman, yaşadıkları zulümden kaçarak ülkemizde ikamet etmektedir. Bu minvalde Türkiye ile Çin arasında yapılan suçluların iadesi andlaşması iki devlet arasındaki standart bir adli yardımlaşma andlaşması olarak değerlendirilemez. Çin-Türkiye arasındaki Suçluların İadesi Andlaşması, Türkiye’de ikamet etmekte olan Uygur Türklerinin iadesine imkan tanımaktadır.

Bu bağlamda,

1. Türkiye ile Çin Halk Cumhuriyeti arasında “*Suçluların İadesi Andlaşması*”na neden ihtiyaç duyulmuştur?
2. Türkiye’de ikamet eden Çin Halk Cumhuriyeti vatandaşı sayısı kaçtır? Bunlardan kaç ‘Sincan Uygur Özerk Bölgesi’ doğumludur?
3. Bugüne kadar Çin Halk Cumhuriyeti’ne Çin vatandaşı kaç kişi iade edilmiştir? Bunlardan kaç ‘Sincan Uygur Özerk Bölgesi’ doğumludur? Bu kişiler hangi suç isnatları nedeniyle Çin’e iade edilmişlerdir?
4. Söz konusu andlaşmanın imzalanma talebi hangi ülkeden gelmiştir?
5. İade talebi için soruşturmanın dahi yeterli olduğu göz önüne alındığında; Çin Halk Cumhuriyeti’nin, Uygur Türkleri hakkında haksız yere terörist isnadında bulunarak Suçluların İadesi Andlaşması kapsamında Uygur Türklerinin Çin’e iade edilmesi için Türkiye’ye talepte bulunması halinde Türkiye nasıl bir yol izleyecektir?
6. Çin, Türkiye’de işlendiğini ileri sürdüğü suçların faillerinin de iadesini talep edebilecek midir?
7. Çin Halk Cumhuriyeti ile Türkiye arasında imzalanan Suçluların İadesi Andlaşması’na taraf devletlerden çekince ya da şerh koyan olmuş mudur? Şayet olmuşsa hangi konularda şerh veya çekince konulmuştur?
8. Terör örgütü üyeliği soruşturması kapsamında iade edilen kişilerin Çin’de ölüm cezası, işkence ve kötü muameleye maruz kalma ihtimali karşısında söz konusu sözleşme Anayasa’ya ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’ne aykırı değil midir?

CEVAP:

Türkiye’nin 32 ülkeyle suçluların iadesi ya da adli iş birliği anlaşmaları bulunmaktadır. Çin Halk Cumhuriyeti’yle (ÇHC) yapılan anlaşma da uluslararası hukuka uygun olarak düzenlenen suçluların iadesine yönelik olağan bir anlaşmadır. ÇHC ile suçluların iadesine dair anlaşmayı Uygur Türklerini hedef alan bir anlaşma olarak görmek son derece yanlıştır.

Bu tür anlaşmalarda otomatik iade öngörülmemekte ve iadenin reddedilmesi nedenleri açıkça düzenlenmektedir. Andlaşmanın 3. ve 4. maddesinde gerekli güvenceler mevcut olup, siyasi suç olması, kişiye sığınma hakkı verilmiş olması, iadesi istenenin vatandaş olması, kişinin ırkı, cinsiyeti,

dini, uyruğu veya siyasi g r    nedeniyle yargılanması veya cezalandırılması amacıyla iadesinin istendiğine veya yargılama sırasında kişiye bu sebeplerden dolayı önyargılı yakla ılacağına dair sağlam gerekçelerin olması gibi zorunlu red gerekçeleri açıkça sıralanmıştır.

TBMM’de onay sürecinde bulunan bu anla mayı onaylayıp onaylamamak, diğer her türlü anla mada olduğu gibi, Yüce Meclisimizin takdirindedir.

Öte yandan, yabancı ülkelerdeki soyda  ve akrabalarımızın, ilgili yabancı ülkelerle işbirliği halinde, dil, din ve kültürlerini muhafaza ederek, barış ve huzur içinde yaşamlarını sürdürmelerinin temini ülkemizin benimsediği milli bir politikadır. Sincan Uygur  zerk Bölgesi’ndeki Uygur Türkleri ile ilgili politikamız da bu çerçevede yürütülmekte olup, soyda larımızın durumları Çin makamlarıyla her seviyede ele alınmakta, ayrıca konu Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası ve bölgesel platformlarda gündeme getirilmekte ve yakından takip edilmektedir.